Kongen og Narren

Den navnkundige jødiske sagnkonge, David, var en lykkemand. Alt, hvad han foretog sig, lykkedes overmåde godt – det var, som om Gud selv var med ham. Han opnåede stor magt og fik samlet det jødiske storrige Israel og han holdt alle dets fjender stangen.
Men på toppen af hans magt gik det galt for ham. Han blev betaget af en smuk kvinde, der tog bad på taget af nabohuset. Han måtte have hende, men det viste sig, at hun var gift med en af hans generaler ved navn Urias. David ordnede sagen på den måde, at han sendte Urias ud på en mission, hvor han efter alt at dømme ville blive dræbt. Og det blev han, og David kunne tage den smukke - nu enkefru Batseba til sig.
Så vidt så godt. Nu havde kong David en profet ved hoffet ved navn Nathan, og en dag kom Nathan og fortalte David en historie om en rig mand, der havde en fattig nabo. Den rige mand havde småkvæg i mængde, men den fattige havde kun et lille lam, som han til gengæld elskede overalt på jorden. En dag fik den rige mand uventet besøg, og da han ikke nænnede at tage af sine egne dyr, tog han den fattige mands lam, slagtede det og serverede det for sine gæster.
Da kongen hørte den historie, blev han voldsomt opbragt og forsikrede om, at denne mand skulle straffes, for sådan gjorde man bare ikke i Davids rige. Og så udtaler Nathan de berømte ord: Du er manden!

Jeg kom til at tænke på denne vidunderlige fortælling fra Det gamle Testamente, mens jeg har fulgt den besynderlige debat om de angiveligt formastelige præster, der tillader sig at anklage regeringens politik på flygtningeområdet fra prædikestolen. Oven i købet juleaften. Debatten er foreløbig kulmineret med, at en prominent venstrepolitiker højlydt har meldt sig ud af folkekirken af samme grund.

Men hvad er det, der sker her? En gruppe præster i og omkring Mariager henvender sig om hjælp til deres kolleger, fordi de oplever, hvad de selv ser som statsstøttede overgreb mod nogle mennesker. Normalt vil man henvende sig til politi og domstole, når man oplever overgreb, men her går det ikke, for overgrebene er lovlige. Et flertal af befolkningen i Danmark har bestemt, at det her må man godt. Og hvad skal man så gøre?
Ja, så beder de altså om hjælp hos deres kolleger – hjælp til at råbe befolkningen op – den befolkning, som i stort tal samles i kirkerne netop juleaften. Råbe op om, at det, der sker med flygtninge i Mariager og mange andre steder i landet, er umenneskeligt og forkert efter al normal etisk og dansk standard. Loven er forkert, fordi den har så store umenneskelige følger, som den åbenbart har.
Og det er der altså en hel del, der er blevet meget forarget over. Forarget over, at præsterne, som de siger ødelægger julen ved at tale

politik fra prædikestolen. Glemt er flygtningene og overgrebene mod dem – nu er det præsterne, der debatteres.

Jeg har flere gange i debatten hørt argumentet om, at præster ikke skal blande sig i politik fra prædikestolen – de skal bare forkynde evangeliet. Men jeg kan ikke lade være med at spørge: Hvad er så evangeliet? For det kan da ikke være evangeliet om den Jesus, der satte livet ind på at nedbryde alle de grænser, som frygten sætter op mellem mennesker, og som får os til at tale om "dem" og "os". Dem, vi ikke behøver bekymre os så meget om, som os selv. Religiøse, sociale, nationale, etniske – ja selv familiemæssige skel og grænser ville han aldrig anerkende. For ham var det mennesket – mennesket i al sin menneskelige nøgenhed, der var det helt afgørende – det, som alt andet må tjene. At tjene Gud er at elske sit medmenneske – uanset hvem det så måtte være. For mig at se er denne tanke det religionshistoriske og filosofiske nybrud, som vi stadig må forholde os til i den måde vi lever på – herunder i den måde, vi fører politik på, for så vidt som vi vil kalde os et kristent land. Og derfor handler enhver ordentlig dansk prædiken også om det.
Og det kan da sagtens tænkes, at det evangelium er en torn i øjet på dem, der f.eks. sætter lighedstegn mellem kristendom og danskhed, men ikke desto mindre er det altså det, de skriver om ham, evangelisterne. Man kan selvfølgelig også lægge vægten på noget andet – f.eks. på julehyggen i kirken juleaften – eller for den sags skyld på budskabet om syndernes forladelse. Men budskabet om syndernes forladelse kan jo ikke stå alene – det har et formål, som også klart fremgår af teksterne i Det nye Testamente: Guds kærlighed er en kæmnpeopmuntring for vores egen kærlighed – vores lyst til at elske vores medmenneske. Han elskede os først, skriver Johannes, så skylder vi også at elske hinanden. Ja, han går videre endnu og taler om løgn og bedrag, hvis Guds kærlighed ikke må have konsekvenser for vores liv. Måske fordi at leve er at elske.
Jeg tror ikke, der er nogen præst i Den danske folkekirke, der undlader at forkynde Guds kærlighed som det første og det sidste. Guds kærlighed i Jesus Kristus, som Pauls formulerer det. Men allerede Johannes advarer altså kraftigt imod en konsekvensløs kærlighed, der så nemt som ingenting bliver til netop julehyggen sammen med juletræet og de kære gamle julesalmer. Så er alt, hvad der hedder lys og salt pillet ud, fordi det forarger og ødelægger den gode stemning – eller for den sags skyld, fordi det piller ved den vedtagne politik.

Jeg vil gerne bevare folkekirken som en statskirke. Og det er fordi, kirken har brug for staten, så den kan tale og blomstre frit – sådan som den jo også har gjort det og gør det i vidt omfang. Men det er også fordi, staten har brug for kirken – staten har brug for evangeliet – har brug for, at nogen taler statsmagten imod, når vi af praktiske hensyn eller af frygt for konsekvenserne bliver umenneskelige. Når

vi af gammel vane sætter skel mellem dem derude og os herinde og dermed glemmer vores kærlighed.

Det vidste kong David. Og derfor havde Nathan sin gang ved hoffet – og derfor måtte han tale frit til kongen – så ubehageligt det end måtte være. En del af Nathan går igen i de enevældige middelalderkongers nar, der havde lidt af den samme funktion – at være den, der måske ene af alle kunne tale kongen imod frit og frimodigt. Og galt gik det, hvis kongen i raseri eller forargelse slog narren ihjel. Så blev ikke blot kongen, men også magten korrumperet og umenneskeligheden uimodsagt.

Kirken som statsansat nar er måske ikke det dårligste billede på folkekirken. Lykkeligvis har vi et samfund, der i høj grad værdsætter lighed og retfærdighed, og som også gør en stor indsats for at fremme vores idealer i vores samfundspolitik og rundt omkring i verden. Hvad det angår, vil jeg ikke tøve med at påstå, at vi har et af verdens frieste og bedste samfund.

Men det forhold gør os ikke ulastelige som samfund, og nu og da, skal der altså tales imod, så det kan høres – og så er det for mig at se fløjtende ligegyldigt, hvor denne modsigelse kommer fra - bare den kommer.

Som præst i statskirken vil jeg meget nødigt have mundkurv på af mennesker, som åbenbart helst ser præstestanden som en samling tandløse hyggeonkler og -tanter, og tilsiger evangeliet mig at modsige statsmagten eller en hvilken som helst anden umenneskelig magtudøvelse fra prædikestolen – så gør jeg det. For mig at se er det netop en umistelig del af kirkens forkyndelse, og jeg ville føle mig noget luset, hvis jeg af hensyn til den gode stemning undlod at sige sandheden – også juleaften.